

Uninytt nr. 3 2004

Innhold

- Stor gigabitvekst i forskningsnett
- På kanten i Harstad
- – Kjempeartig å arrangere UNINETT-konferanse
- Ny rolle for IKT-personell
- Med andre briller: Ansvar for mer enn transportlaget?
- Teite ting om tryggleik
- Diket stopper søppelpostflommen
- SERENATE: Networks for knowledge and innovation
- Grålisting gir gode resultater
- Klageordningen i Norid
- Sommerlig møte for SCAMPI-prosjektet
- «Extending the frontiers of networking»
- Status for Samson3
- Nasjonale tegn i domenenavn
- Klart for nytt datterselskap i UNINETT-konsernet
- Den myke siden: Hva er vitsen med mosjon?

uninytt@uninett.no

2005-06-23

Stor gigabitvekst i forskningsnettet

Sommeren 2004 bød på store kapasitetsutvidelser i forskningsnettet.

Basert på UNINETTs avtale med BaneTele og stor innsats fra UNINETTs nettgruppe og nettmedarbeiderne ved knutepunktene, kan UNINETT og våre kunder gratulere oss selv med følgende nye forbindelser:

- 2,5 Gbit/s Trondheim–Tromsø
- 2,5 Gbit/s Trondheim–Ålesund
- 2,5 Gbit/s Ålesund–Bergen
- 2,5 Gbit/s Bergen–Stavanger
- 2,5 Gbit/s Stavanger–Kristiansand
- 2,5 Gbit/s Kristiansand–Oslo
- 1 Gbit/s Ålesund–Molde
- 1 Gbit/s Ålesund–Volda

Disse forbindelsene kan sees på figuren til høyre, som viser oppgraderinger hittil i 2004.

Gigabitkapasitet til Tromsø var nok mest etterlengtet. Den nordligste landsdelen har manglet kostnadseffektive løsninger for tilknytning med gigabitkapasitet, men BaneTeles forsterkning av fibernettet fra Nord-Trøndelag til Tromsø har nå gjort en kapasitetsmessig likestilling med resten av landet mulig.

Foruten at fem høgskoler får gigabittilknytning – høgskolene i Ålesund, Molde, Volda, Stavanger og Agder – representerer de øvrige 2,5-gigabitforbindelsene betydelig økt feiltoleranse gjennom ringstrukturene som dannes. Dersom 2,5-gigabitforbindelsene Trondheim–Oslo eller Bergen–Oslo går ned, skal dette nå knapt kunne merkes av brukerne. Sammen med dublerteruterlokasjoner i universitetsbyene, betyr dette en ytterligere forbedret tjenestekvalitet for alle brukerne av UNINETT.

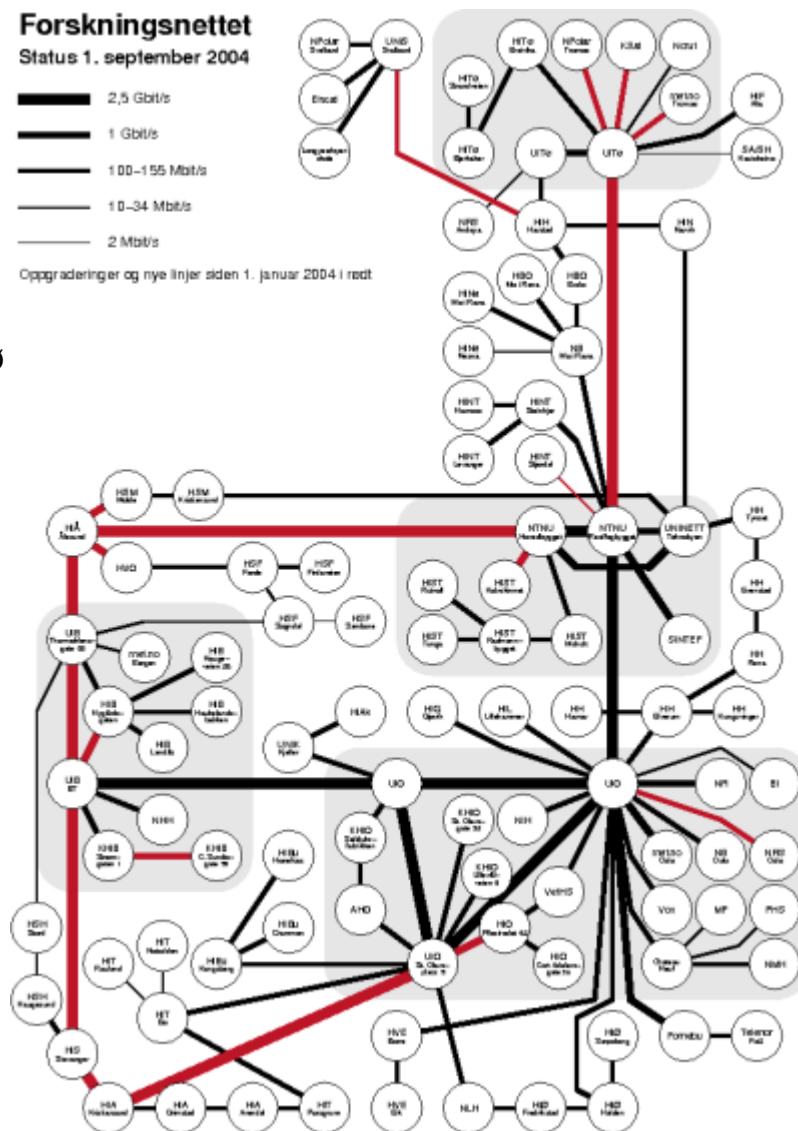
Den videre utviklingen av nettet fortsetter. Fra knutepunktene med høyest kapasitet må ytterligere fremføring av gigabitkapasitet gjennomføres.

Forskningsnettet

Status 1. september 2004

Oppgraderinger og nye linjer siden 1. januar 2004 i rødt

Sommerens store kapasitetsløft vil merkes, ikke minst ved at den oppgraderte delen av UNINETT er godt dimensjonert for å motta den tilnærmede doblingen av kapasitetsbehovet vi erfarer hver høst.

Olaf Schjelderup
olaf.schjelderup@uninett.no

uninytt@uninett.no

2005-06-24

På kaikanten i Harstad

Under tittelen «Forskingsnett for digital kompetanse» ble både forskningsnett og begrepet digital kompetanse belyst fra mange vinkler under årets UNINETT-konferanse. Den gikk av stabelen ved Høgskolen i Harstad, et stedsvalg med særlig sus siden Harstad markerer sine første 100 år som by i år.

Høgskoledirektør Åge Lamo dvelte ved høgskolens beliggenhet i Havnegata i Harstad da han ønsket et fullsatt auditorium velkommen. Historisk har Havnegata vært knutepunkt for trafikken sjøveien fra fastlandet til Svalbard, i dag representerer høgskolen et trafikknutepunkt for den nye fiberoptiske høyhastighetsforbindelsen til øygruppa i nord.

Digital kompetanse er den femte basisferdighet sammen med å kunne uttrykke seg muntlig, kunne lese, skrive og regne. (Stortingsmelding 30, (2003-2004): Kultur for læring)

Ny strategiplan

Petter Kongshaug, administrerende direktør i UNINETT, nevnte også fiberforbindelsen til Svalbard som en av mange viktige milepæler for UNINETT det siste året. Han presenterte den nye strategiplanen for perioden fram til 2010, der satsingsområdene er forskningsnettkapasitet og redundans, GigaCampus (giganett, nav, samson, sikkerhet, overvåkning/ drift, telefoni, innkjøp, reservedeler), IP-telefoni, sikkerhet, permanent FEIDE-organisasjon, personalisering, søppelpost og virus, ende-til-ende-ytelse og mobilitet. I tillegg satser UNINETT på grid og har påtatt seg rollen som norsk koordinator for et større europeisk grid-prosjekt. Det pågår også en dialog om organisering av norsk tungregningsaktivitet, der UNINETT er aktuell som vertsorganisasjon.

Vi er veldig stolte over at UNINETT har valgt Harstad. (Høgskoledirektør Åge Lamo)

GigaCampus-prosjektet

Leder i nettgruppa, Olaf Schjelderup, understreket viktigheten av at det er samsvar mellom forskningsnett og campusnett. - Skal sluttbrukerne få glede av kapasitetsøkningen er det en forutsetning at vi får fart på det nystartede GigaCampus-prosjektet. Denne satsingen vil gi sektoren en samlet besparelse på mellom 60 og 100 millioner kroner per år, så nå er det viktig at institusjonene satser slik at vi hele tida oppgraderer i tide. Å bygge nett er en prosess. Det gjelder å se mulighetene og se framover, framholdt han i sitt oversiktsforedrag.

Deltakerne fikk en smak på sjølivet med skuta Anna Rogde

Vi arrangerer bredbåndsmesterskap for å utdanne brukerne i det å utnytte høy kapasitet og høye hastigheter.
(Olav Kvittem, leder testnettgruppa)

Kunnskapsdeling i Vestfold

Digital kompetanse fikk et håndfast innhold etter at høgskolelektor Mattias Øhra fra Høgskolen i Vestfold hadde presentert hvordan studentene jobber med digitale mapper. Etter en noe nølende start legges nå «alt» på web. – Mappene framstår riktignok som et grisete kaos, men autonomi er viktig. Skjematiske standardløsninger er drepene, hevdet Øhra.

Poenget er kunnskapsdeling, og han framhevet som et tankekors at det tradisjonelt har vært mer kunnskapsdeling og læring blant rørleggere enn i lærerutdanningen. HiVe har vist en farbar vei å gå for å komme videre.

Standardisering er nøkkelen

Tore Hoel, leder av det norske e-standardprosjektet, var en av flere foredragsholdere som trakk fram utfordringer knyttet til standardisering.

Han slo blant annet fast at standardisering ikke er en verdinøytral aktivitet og at e-læringsteknologi er en kompleks forhandlingsprosess. Lars Oftedal fra Universitetet i Oslo berørte det samme ut fra et driftsperspektiv. Lorna M. Campbell fra England og Peter B. Sloep fra Nederland sto for interessante internasjonale bidrag.

Grid er et sømløst tilbud av ressurser for beregning og lagring.
Noen inkluderer også mennesket i grid.
(Professor Helge Holden, NTNU og Simula-senteret)

Viktig arena

Som vanlig var konferansen godt besøkt, med nærmere 200 deltakere fra en rekke institusjoner, både innenfor UNINETTs kundegruppe og fra andre miljøer. Alle universitetene og nesten alle høgskolene var representert, og det er ikke fritt for at det etter hvert er mulig å registrere en del gjengangere på UNINETT-konferansene. Flere påpekte at miljøene ved enkelte av høgskolene er små, og at UNINETTkonferansene dermed blir en svært viktig faglig arena, både for å få en status fra UNINETT og for å utveksle erfaringer og knytte kontakter med kolleger andre steder.

Med humor og gudstro

Arthur Arntzen, navngjeten humorist både med figuren Oluf og som Arthur sjøl, holdt en feststemt forsamling fanget da han ga til beste et reflektert og tildels svært personlig kåseri som innledning til konferansens festmiddag. Og temaet? Humor som strategi for å stå ut karrige kår i nordnorske kystsamfunn. Han mente det neppe kunne herske tvil om at det er humor og gudstro som har berget nordlendingen, noe han fikk tydelig fram med den ene burleske historien verre enn den andre.

I konferansekroa som var etablert for anledningen hadde vi også gleden av andre lokale humorister. I tillegg inviterte vertskapet til en flott rundtur med «Anna Rogde», en godt

bevart seilskonnert fra 1868. Noen av oss håpet på en frisk seilas, men måtte noe skuffet ta til takke med framdrift pr. motor. Til gjengjeld kunne turen gjennomføres med minimale anstrengelser fra passasjerenes side.

Jeg tror vi og sektoren har felles interesse av en tøffere linje når det gjelder standardisering og koordinering framover. (Petter Kongshaug)

Ny vri

På grunn av mange konferanser på relativt kort tid, var arrangementet denne gangen organisert med bare én konferansedag med foredrag i plenum og to workshop-dager, der hensikten var å få bedre interaksjon mellom foredragsholder og tilhørere. Mye tyder på at dette ikke fungerte helt etter hensikten. Mange av deltakerne mente det ble for mye teori og for lite praktiske eksempler, og flere kommenterte også at en slik konferanse bør begrenses til to dager. Evalueringene ellers kan tyde på at det ble for mye UNINETT-stoff, og enkelte påpekte at programmet var for lite framtidsrettet.

I tillegg førte konkurransen mellom parallelle sesjoner til at svært sentrale presentasjoner ble for tynt besøkt. Alf Hansen, daglig leder i UNINETT FAS, kommenterer dette når det gjelder «FAS-dagen» på konferansen: – For oss var det veldig viktig å få innspill og tilbakemeldinger, og det fikk vi. Likevel er det uheldig når få er til stede, for det blir vanskelig å vurdere hvor representative synspunktene er. På den annen side skjønner jeg veldig godt at tekniske foredrag kan friste it-personell mer enn tema knyttet til organisering og sikkerhetsrutiner. Dette er nok noe vi må vurdere nærmere neste gang vi skal legge opp noe tilsvarende, sier han.

Team Tafatt til topps

Også denne gangen hadde det pågått kvalifisering til bredbåndsmesterskap i ukene før konferansen. I år greide Team Tafatt fra Tromsø å oppnå en overføringshastighet på 816 megabit per sekund, og fornøyde vinnere, Audun Heggelund og Pål Currie, kan se fram til en tredagerstur til Dublin.

Elisabeth Farstad
elisabeth.farstad@uninett.no

uninytt@uninett.no

2005-06-23

- Kjempartig å arrangere UNINETT-konferanse

Det er umulig å få IT-sjef **Marit Kristoffersen** til å innrømme at det har vært en diger jobb å planlegge en tredagers konferanse med 200 deltakere.

– Det har gått med noen hundre timer, men det har vært verdt jobbinga når vi ser hvor fornøyde folk er, sier hun.

Hun forteller at byens 100-årsjubileum var den direkte bakgrunnen for at de hadde lyst til å ta på seg konferansen. Jubileet og senere fiberkabelen til Svalbard ga en god anledning til å profilere både høgskolen og byen. De har vært et lite team av 3-4 personer som har jobbet jevnt siden avtalen ble gjort i Kristiansand i fjor. Sekretariatet med ansvar for registrering, rydding, kaffe, frukt etc. drives av

elever fra reiselivslinja, som dermed oppnår et bra tilskudd til en kasseturkasse.

Hun mener samarbeidet med UNINETT har fungert bra, men etterlyser en klarere ansvarsdeling slik at det ikke blir for mye dobbeltarbeid. Det gjelder særlig web- og programarbeidet. Mange deltakere har påpekt at programmet burde ha vært klart tidligere. Marit mener det er verdt å merke seg dette til neste gang. I tillegg vil både høgskolen og UNINETT spare arbeid hvis tidligere konferanseløsninger i større grad gjenbrukes.

Rune Sydskjør, konferanseansvarlig hos UNINETT, ser også tilbake på lærerike og trivelige dager i Harstad. – Gjennomføringen av konferansen i år synes jeg var veldig bra, så jeg gir all mulig ros til Høgskolen i Harstad som gjorde en formidabel jobb både før, under og etter arrangementet, oppsummerer han fornøyd.

Elisabeth Farstad
elisabeth.farstad@uninett.no

Ny rolle for IKT-personell

Lars Oftedal fra Universitetet i Oslo snakker tydelig, også når temaet er det han kaller det vanskelige samarbeidet. Hans påstand er at både ikt-personell, studeadministrasjon, brukere og ledelse må innta nye roller hvis vi skal komme videre med å få frigjort iktressurser fra drift til undervisningsstøtte.

– Vi trenger brukernær kompetanse med IT-folk som skjønner hvilke problemstillinger lærere og forskere står oppe i. Lokale it-folk bør være mislykkede forskere. Det innebærer at vi må endre ansettelsespolitikken slik at vi får inn it-folk som har flere bein å stå på, som skjønner geografi og kjemi, rett og slett. I tillegg er det selvfølgelig snakk om opplæring, slår han fast.

Men det må også stilles krav til brukeren. Målet må være at alle skal ha litt basisverktøykunnskap. – Det har så langt ikke vært kultur for egenlæring. På en måte er det enklere å hjelpe til hele tida, men vi kommer ikke videre og det koster oss dyrt. Men det er en balansegang, alle skal ikke kunne alt, hevder Lars Oftedal.

Han er også opptatt av UNINETTs rolle. – Det er behov for bedre, flere og mer stabile tjenester samtidig som vi må rasjonalisere. UNINETT står for spisskompetansen sammen med kompetente miljøer ved institusjonene. FEIDE-løsninger og sentralisering og standardisering generelt er nøkkelen, avslutter han.

Elisabeth Farstad
elisabeth.farstad@uninett.no

ANSVAR FOR MER ENN TRANSPORTLAGET?

Av Tore Hoel,
prosjektleder e-standardprosjektet

Sist vi møttes var på UNINETT-konferansen i Harstad. Vi hadde kåring i norgesmesterskap for IP-sprint over fiber, kobber og eter. Kart ble rullet ut med litt tykkere streker enn i fjor:

Vi har fått mer av det grunnleggende, det vi finner som første lag i den modell de fleste ITansvarlige orienterer seg etter. IT-folk vil gjerne holde seg til det grunnleggende, det som kan illustreres med en ledning og vises fram i konkurranser om hvilken avbildet kabelfloke som finnes på hvilken institusjon.

Mitt bidrag på konferansen var en oppfordring om at det nå er viktig å diskutere rammeverk og arkitektur for læringsteknologi. Dette er mer luftige størrelser, men ikke mer abstrakt enn at første bit nå legges solid på plass av FEIDE. For mange er FEIDE noe som skal sikre at glemsomme studenter klarer å holde orden på passordene sine. En praktisk teknologisk løsning. Men FEIDE er mer; det er eksempel på en fellestjeneste som man kan nytte til å bygge tjenester som er spesifikke for utdanning og læring, og som igjen blir brukt av de verktøy som brukerne kjenner igjen. Det er ikke nok å si at transportlaget er IT-folkenes domene, mens læringsplattformene (LMSene) er pedagogadministratørenes sak.

Tore Hoel leder det norske e-standardprosjektet. Prosjektet, som er en del av den statlige satsingen «Program for digital kompetanse 2004-2008», er nå halvveis i prosjektperioden på tre år.

For hvem skal designe alle tjenestene som er imellom? UNINETT har tatt et ansvar for en mellomvare-tjeneste som FEIDE. Men hvorfor er man så nølende til å diskutere alle de andre elementene i en ny tjenestearkitektur?

<http://www.estandard.no/>

I norsk utdanning savner vi et IT-strategisk organ som kan lede denne diskusjonen. Departementsbyråkratene ser på UNINETT og håper at de strategiske tanker blir tenkt der. UNINETT og deres omland av IT-sjefer ser på sine kabler og håper at "politikken" blir ivaretatt av noen andre.

Dette er uheldig. For da er det lett å overse utdanning når man for eksempel skal legge

fram «Arkitektur for elektronisk samhandling i offentlig sektor». Moderniseringsministeren har nå rapport til høring om nettopp dette. I rapporten nevnes FEIDE, men ellers er den sektoren som bringer fram kunnskap gjennom forskning, nærmest totalt fraværende. Blir det god kunnskapsøkonomi av slikt?

uninytt@uninett.no

2005-06-23

Teite ting om tryggleik

Ondsinna trafikk

«Kvifor ser webstaden så rar ut? Han blei overfalt av ondsinna trafikk i natt.» Skulle ønska at desse utsagna var heilt absurde, men det er faktisk ein sterk auke i ondsinna trafikk på nettet. Stadig fleire skriptjyplingar og crackarar slenger om seg med automatiserte rutiner som sjekker om du er sårbar. Heile døgnet er det fullt køyr med folk (og script) som prøver seg.

Ondsinna trafikk kan både sperra for andre, sjekka om du er sårbar og vandalisera nettet. Bak ondsinna trafikk står som regel ondsinna menneske (nokon gonger står det svært dumme menneske bak, som ikkje forstår rekkevidda av handlingane sine).

Søppelpost

Det arbeides hardt med å sperra for søppelpost. Sidan søppelpost er mange ulike ting, er det mange tiltak som skal på plass. Nokre tiltak fungerer best mot spam, andre tiltak fungerer best mot virus, og atter andre tiltak fungerer best mot feilmeldingar frå feilkonfigurerte postkontor. Problemet er i ferd med å bli brote ned i sine enkeltdelar, og iherdige internettarbeidarar kaster seg over delproblema. Store firma og e-postaktørar legg ned mykje arbeid i å bli einige og laga løysingar som er til å leva med i lang tid framover.

Endra passord

...sed og skikk forandres meget, alt som tidene lider, og menneskenes tro forandres og de tenker anderledes om mange ting. Men menneskenes hjerter forandres aldeles intet i alle dager (skreiv Sigrid Undset)

Og det forklarar kor vanskeleg det er for folk å laga seg gode passord. Det er vanskeleg å laga seg eit passord som både er lett å hugsa og ikkje er ord som står i ordboka. Det er vanskeleg å hugsa mange ulike passord.

They are out to get you!

Tre gode råd om tryggleik til oss alle fra Nederland:

1. **Installer tryggleiksprogramvare og oppdateringar**
2. **Hald passorda dine for deg sjølv**
3. **Ta tryggleikskopi**

<http://www.outtogetyou.nl/>

med vennleg helsing

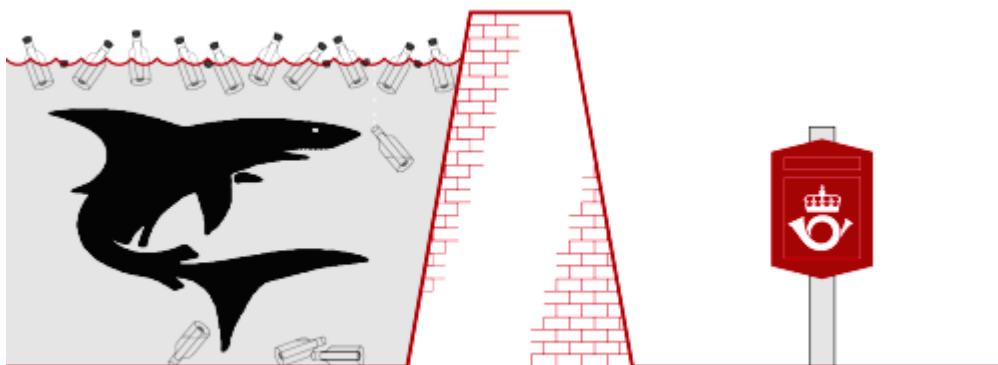

Diket stopper søppelpostflommen

I dag er **over halvparten** av all e-post vi mottar søppelpost. Vanlig e-post drukner i spamflommen og viktige beskjeder går tapt. Epostbårne **virus** infiserer maskiner og kan både slette data og forsyne sine opphavsmenn med sensitiv informasjon. Kompromitterte maskiner kan brukes til å **sende ut mer spam** på offerets regning eller brukes i enda mer destruktive angrep.

Vårt vern mot flommen er å bygge et **dike** som kan holde det meste av søppelposten ute. Diket er en plattform for ulike **filter** som enten **avviser** e-post eller **merker** den for senere prosessering. All inngående e-post dirigeres via diket som et **forsvarsverk** foran den vanlige e-post-tjeneren.

Diket kjører i dag **grålisting** som fungerer mot tøm-og-rømspammere og **svartelisting** som fungerer mot velkjente problemspammere. Vi har modifisert grålistingsalgoritmene noe for å lettere gjenkjenne snille postkontor. Diket kan **enkelt utvides** med flere filter.

uninytt@uninett.no

2005-06-23

SERENATE: Networks for knowledge and innovation

SERENATE-prosjektet (Study into European Research and Education Networking As Targeted by eEurope) har nylig publisert rapporten «Networks for Knowledge and Innovation – A strategic study of European research and education networking».

Prosjektet har vært en del av EUs femte rammeprogram, og SERENATE project consortium er eneansvarlig for publisering av rapporten.

Rapporten peker på at nasjonale myndigheter må anerkjenne forskning og utdanning som et viktig samfunns gode. Spesielt er de nasjonale forsknings- og utdanningsnettene en ressurs for økonomisk vekst og velferd

Viktigheten av utbygging av fiberoptiske nett fremheves. Det advares mot et «digitalt klasseskille» dersom det ikke tas skritt for å gjøre høyhastighetsnett tilgjengelig for «alle».

Innholdet i rapporten sammenfaller med UNINETTs strategiplan for de kommende årene.

Oppsummering av de viktigste anbefalingene følger her i sin helhet. Teksten er gjengitt med tillatelse fra TERENA.

For bestilling av fullstendig rapport: ISBN-90-77559-01-9

SUMMARY OF MAJOR RECOMMENDATIONS

Research networks are a national asset

National governments should be aware that research and education networking in their country, and in particular their National Research and Education Network organisation (NREN), is an asset for economic growth and prosperity. It is a source of innovation and provides fast and widespread technology transfer to society and industry. Promoting such technology transfer should be an explicit goal of NRENs

NRENs and industry should ensure that collaboration between research teams in industry and teams in universities and publicly funded research centres can be supported effectively.

Optical networking is coming and everyone can and should participate

All stakeholders in European research and education networking need to reflect on the rapid move towards optical transmission technologies for communications and networking, and urgently consider its implications. In particular, in countries where the national fibre-optic

infrastructure is not available at competitive prices and on a transparent basis, steps should be taken to remedy that situation.

The European Commission and the national regulatory should establish an annual census of installed optical fibre and ducting, and the resulting information should be made publicly available.

The European Commission should, by the end of 2004, consider under what conditions, and for which parties, it would be reasonable to introduce a right of non-discriminatory access to optical-fibre infrastructure at equitably negotiated pricing.

In general terms, all European governments, politicians and national regulatory authorities should strive hard to introduce a truly competitive environment for the provision of Gigabit network services. More specifically, it is very important that governments across the whole of Europe, including those beyond the borders of the European Union, ensure that their NREN, should it so wish, be empowered to install, or lease, its own optical-fibre transmission infrastructure.

Very demanding applications are coming and need careful attention

The NRENs, both acting nationally and acting internationally through DANTE in the development of GEANT, should support the new, very demanding applications and encourage the researchers concerned to use the common research network infrastructure. The groups generating such demanding applications should collaborate with their NRENs and DANTE in order to obtain under reasonable conditions, including financial conditions, the services that they require. National and European funding bodies should work together to integrate these new, very demanding groups with the rest of the user community of research networks.

In order to support very demanding applications, NRENs and DANTE should explore the use of hybrid network architectures, in which switched optical paths are introduced alongside the traditional general-purpose routed network.

There is a digital divide inside the European research and education community

The institutions of the European Union and governments in Europe should:

- recognise that, at present time, a digital divide exists inside the European research and education community
- take energetic measures to reduce, and preferably eliminate, this digital divide

The institutions of the European Union should determine the approach to be adopted by the Union with respect to the digital divide that exists between its research and education community and that of the neighbouring European countries. Even if those countries are neither EU members nor are likely to obtain EU membership in the short term, policies and advice from the European Union carry significant weight. The European Union also has a political interest to ensure stability and to strengthen democracy in these countries.

The European Commission should monitor annually the state of the digital divide between

the European Union's research and education communities, also including the neighbouring European countries, and publish the result. The monitoring should cover the availability and cost of Gigabit communication services and the functionality and performance offered by the various national research and education networks.

The European Union and the governments of the EU member states and the accession states should encourage the use of Structural Funds to finance investments in the field of research and education networking, including investments in communications infrastructure, such as optical fibre. Governments of countries without access to the Structural Funds of the European Union should actively seek alternative sources of finance for such investments.

The campus is often the weakest link in the network chain

In Europe, campus networks are now often the weakest link in the chain of the end-to-end services needed for research and education. Therefore, universities and research institutes and their supervisory and funding authorities need to ensure that their campus networks are appropriately resourced. In general, expenditure for ongoing technical upgrade in campus networks is best treated as a budget expense in an annual basis.

Research and education institutions should consider acquiring their own fibre infrastructure between their Local Area Network(s) and the point(s) of presence of key service and/or infrastructure providers, if necessary by commissioning its construction

Users need end-to-end service quality, a compatible European Authentication and Authorisation Infrastructure, and value-added services

All providers of research and education network services, including the NRENs, DANTE and the campuses, need to select and develop tools and to provide «single-stop» facilities for the rapid diagnosis of problems of end-to-end performance and/or reliability. In view of the number of organisations involved in the provision of such services, the co-ordination will be a significant management challenge.

The NRENs and those responsible for academic IT services at the national and campus levels need to develop much closer co-ordination of their services in several areas, especially the coordinated access to content, such as distance-education material and commercial databases.

We recommend to the European Commission and to the multiple other actors involved (universities, academic authorities, governments, funding agencies, hardware and software suppliers) that a major project should be set up with the objective of implementing and validating a coherent pan-European Authentication and Authorisation Infrastructure.

Inclusiveness of the user community of a NREN can only be determined nationally, but obvious economies of scale exist in smaller countries

If network connections and services for primary and secondary education are to be provided through the NREN in a given country, then adequate resources must be allocated, additional to those needed to support the research and higher-education communities. Whatever

detailed organisational and funding arrangements are made, it is essential to have excellent co-operation between all organisations providing network connection and services for primary and secondary education, for lifelong learning, for higher education and for the research community.

There is a crucial role for the European Union

The European Council and the European Parliament should ensure that the European Commission countries to play a significant role in enabling Europe's research and education network facilities to remain competitive at the global level.. There will be no successful European Research Area without the longterm commitment of adequate resources to the evolution of Europe's research and education networking.

uninytt@uninett.no

2005-06-23

Grålisting gir gode resultater

Etter å ha vært i drift siden slutten av mai kan UNINETTs grålistingssystem Dike vise til svært gode resultater.

For de ulike domenene som er registrert, viser statistikken at mellom 35 og 65 prosent av all e-post som kommer inn aldri blir forsøkt levert på nytt. For det største domenet som er registrert på Dike i dag, blir hele 67 prosent av alle innkommende e-poster aldri forsøkt levert på nytt. Prinsippene for grålisting tilsier at dette i all hovedsak er søppelpost.

Unique triplets (ip+sender+recipient)

seen:	46,890	
not passed:	24,684	(52.64% of seen)
...waiting:	31	
...unblocked:	24,653	
passed:	22,206	(47.36% of seen)
...after 1st attempt:	17,499	(78.80% of passed)
...after 2nd attempts:	4,400	(19.81% of passed)
...after 3+ attempts:	307	(1.38% of passed)
...multiple passes:	3,198	(14.40% of passed)

Til høyre vises et øyeblikksbilde over statistikken på Dike for alle de registrerte domenene per 30. august 2004.

Figuren viser at av alle 46 890 ulike tripletter som har ankommet systemet (*seen*), er 24 684, altså 52,64 % (*not passed*), blitt stoppet. Så godt som alle disse har i prinsippet mulighet til å prøve å sende e-post på nytt (*unblocked*), men det har de ikke gjort. Av det kan man tolke at dette er søppelpost.

Av de triplettene som er mottatt (*passed*) er 78,8 % kommet gjennom på første forsøk. 19,81 % er sluppet gjennom på andre forsøk, mens kun 1,38 % har forsøkt tre eller flere ganger før de har kommet gjennom. 14,4 % av e-posten som har kommet gjennom er post hvor samme triplet har kommet gjennom flere ganger (*multiple passes*). Dette kan for eksempel være post til e-postlister.

Over halvparten av all e-posten som ankommer Dike er altså søppelpost. Det fine med Dike er at søppelposten blir stoppet her! For organisasjonene som benytter seg av Dike letter dette belastningen på e-posttjenerne betraktelig, og UNINETT har fått svært gode tilbakemeldinger. Medlemmer som er interessert i å få sine domener registrert på Dike må gjerne kontakte UNINETT driftsenter.

For mer informasjon om prinsippene rundt grålisting, se artikkelen «Kampen mot søppelpost: grålisting – sølvkule eller skudd i foten» fra Uninytt nr. 1, 2004.

Hildegunn Vada
hildegunn.vada@uninett.no

uninytt@uninett.no

2005-06-23

Klageordningen i Norid

Det er nå nesten ett år siden Domeneklagenemnda ble etablert. Etableringen skjedde etter at myndighetene innførte en forskrift som regulerer arbeidet UNINETT Norid gjør med forvaltning av .no-sonen.

Saker mottatt av domeneklagenemnda

Domeneklagenemnda er et selvstendig organ som i hovedsak behandler tvistesaker rundt rettigheter til domenenavn. Nemda kan også behandle klager på avgjørelser truffet av UNINETT Norid i forhold til navnepolitikken.

Norid gir ingen innstilling eller råd til nemnda, men fungerer som sekretariat og mottar klager og innhenter sakspapirene fra partene.

I alt er 27 saker ferdig behandlet. Figuren viser hvordan avgjørelsene i disse sakene fordeler seg. Websiden til Domeneklagenemnda inneholder arkiv over de sakene som er behandlet, og nemndas regelverk og mandat.

Les om dette på

<http://www.norid.no/klage/domeneklagenemnda.html>

uninytt@uninett.no

Grete Duna
grete.duna@uninett.no

2005-06-23

Sommerlig møte for SCAMPI-prosjektet

I juli ble det gjennomført møte i SCAMPI-prosjektet med 17 deltagere fra ulike land.

SCAMPI er et EU-finansiert prosjekt som skal utvikle åpen maskin- og programvare for overvåkning av trafikk på opptil 10 gigabit på Internett. Applikasjonene skal gi statistikk over bruk av nettet og finne ut hvilken type trafikk det dreier seg om. En slik oversikt over trafikken vil for eksempel kunne gi en pekepinn på når en bør oppgradere nettet eller gi nettilbydere en enklere måte å bestemme faktureringsgrunnlag.

Nettovervåkning

Applikasjonene kan imidlertid også gå mer i detalj og «lytte» på trafikk. Da kan en for eksempel finne ut om noen gjør noe feil, om det er feil i systemer eller hvordan virus sprer seg og hvem som setter dem ut.

Prosjektstatus

Status etter prosjektmøtet er at de første betaversjonene snart skal lanseres. Det er også bestemt at prosjektet skal pågå lengre enn tidligere fastsatt, men likevel uten ekstrabevilgninger. Prosjektsslutt blir derfor ikke i september 2004, men januar 2005.

Automobil kommunikasjon

Blant de 17 deltagerne var 3 tsjekkere, som kjørte bil helt fra Praha. De brukte over tre døgn på å komme seg til Trondheim. I det store og hele var de fornøyde med turen, særlig siden de fikk sett mye natur. Spesielt naturen etter Dombås ble fremhevet som vakker og eksotisk. Da gjør det heller ikke så mye at turen dro ut i langdrag på slutten, med norske fartsgrenser.

Mer informasjon om SCAMPIprosjektet finnes på prosjektets hjemmesider

<http://www.ist-scampi.org/>

Petter R. Øyn
petter.oyn@uninett.no

uninytt@uninett.no

2005-06-23

NORDUNET 2005: «Extending the frontiers of networking»

Helen Flå, kontorsjef ved UNIS, representerer det lokale vertskapet for NORDUnet 2005. – Få med at Svalbard er noe helt for seg sjøl. Her kan folk virkelig få senket skuldrene, smiler hun.

Neste års konferansebegivenhet i UNINETT-miljøet blir NORDUnet-konferansen på Svalbard i april – med tittelen «Extending the frontiers of networking».

Programskissen rommer mer enn 30 faglige foredrag, og programkomiteen under ledelse av Arne Øslebø fra testnettgruppa i UNINETT jobber på spreng for å få brikkene på plass før registreringen åpner 1. oktober.

Men det er en del andre brikker som også må pusles sammen for at 300 konferansedeltakere skal få både flyseter, seng, mat og opplevelser. Vårt lokale vertskap, Universitetssenteret på Svalbard – UNIS – er engasjert i planleggingen, og lokalkunnskap og erfaring med stort og prominent besøk under alle vær- og føreforhold vil nok vise seg å være svært nyttig.

For å spre kapasiteten slik at vi unngår at ledsagere fortrenger konferansedeltakere når det gjelder flyseter og arrangementer, tilbyr vi opplegg for ledsagerne i forkant og etterkant av konferansen. Erfaring viser dessuten at ledsagere ikke finner så mye å fylle et fleredagers opphold med under en slik konferanse, med mindre de satser på turer i terrenget og er utstyrt for det.

Vi har reservert et visst antall flyseter for selve konferanseperioden, som er fra tirsdag 5. til fredag 8. april. Men det kan være mulighet for rimeligere billetter ved

bestilling tidlig i egen regi, og spesielt hvis oppholdet avviker fra konferanseperioden eller det er snakk om å ha med ledsager. For dere som allerede er bestemt på en svalbardtur neste år anbefaler vi å kjøpe flybilletter jo før jo heller.

<http://www.nordunet2005.no/>

Elisabeth Farstad
elisabeth.farstad@uninett.no

Status for SAMSON 3

Bestilling

Vi har siden mai tatt i mot bestillinger på Samson3-maskiner, både oppgradering fra Samson2-maskiner og installasjon av nye maskiner.

I uke 34 ble de første maskinene sendt ut til våre brukere, men for de første maskinene som settes i drift regner vi med å trenge ytterlige to uker til overflytting av data og andre forberedelser. Etterhvert regner vi med å kunne sette i drift maskiner på et par dager.

En del institusjoner har fremdeles ikke bestilt oppgradering, og vi minner om at Samson2-support fra UNINETT kun er tilgjengelig ut 2004.

Bestillingsskjema er lagt ut på web: <http://www.uninett.no/samson/bestilling/>

Flytting av brukere

Brukere og hjemmekataloger vil flyttes fra Samson2- til Samson3-maskinen ved idriftsetting, og det vil normalt ikke være behov for nedetid på dagtid. Ved flytting vil brukerne legges i en sentral LDAP-katalog hos UNINETT og deler av katalogen vil replikeres ut til en lokal LDAP-katalog på Samson3-maskinen. Denne framgangsmåten er med på å sikre rask reetablering om dette skulle bli nødvendig.

E-postkontoer og e-post vil flyttes til ny maskin, alle brukere vil ha adgang til å lese e-post gjennom et webgrensesnitt.

Etter flyttingen vil vi benytte LDAP-autentisering for innlogging, e-post og radius hvor det er aktuelt.

Grålisting

Vi har tidligere omtalt spam-filtrering på Samsonmaskinen og det sentrale diket ved UNINETT. For å kunne tilby mest mulig effektiv spam-filtrering, har vi valgt en løsning hvor alle som ønsker grålisting må benytte seg av det sentrale diket. Vi vil altså ikke tilby grålisting på Samson3-maskinen.

uninytt@uninett.no

Bjørn Kastnes
bjorn.kastnes@uninett.no

2005-06-24

Nasjonale tegn i domenenavn

UNINETT Norid har fra 18. februar 2004 tatt imot søknader om domenenavn med nasjonale tegn.

Vi var klar over at det ville kunne oppstå startvansker, og varslet allerede før innføringen om at de nye domenenavnene ikke ville være like robuste i bruk som domenenavn med standardtegn.

Domenenavnsystemet er internasjonalt, og det vil nødvendigvis oppstå problemer ved utveksling av adresser med nasjonale tegn. Alle tegn kan ikke tastes inn fra alle tastaturer, og en del programvare – både e-postprogrammer og nettlesere – er foreløpig ikke utviklet for å kunne håndtere nasjonale tegn i adresser.

Det ser likevel ut til at brukerne er fornøyd med muligheten til å registrere slike domenenavn. Et halvt år etter at ordningen ble innført er det registrert i alt 9325 domenenavn som inneholder ett eller flere av de 23 nye tegnene. Av disse er det bare 146 som har registrert navn med andre non-asciitegn enn æ, ø og å.

Et helnorsk domenenavn, for eksempel blåbærsyltetøy.no, vil kunne framstå som en uforståelig tekststreng i enkelte sammenhenger. På grunn av dette anbefaler vi fortsatt to utgaver av samme navn for dem som velger å skaffe seg navn med nasjonale tegn.

Les mer om dette på <http://www.norid.no/domeneregistrering/idn/>

Grete Duna
grete.duna@uninett.no

uninytt@uninett.no

2005-06-24

Klart for nytt datterselskap i UNINETT-konsernet

Den nasjonale aktiviteten innen tungregning har de senere år vært drevet gjennom tungregningsprosjektet NOTUR ved NTNU. Fra nyttår blir prosjektet et selvstendig selskap med UNINETT som vertsinstitusjon.

Forskningsrådet opprettet i 2003 en komite for å utrede videre satsing innen tungregning i Norge. Komiteen, som ble ledet av professor Nieminen fra Helsinki tekniske universitet, leverte sin rapport til forskningsrådet i april. Komiteen foreslo å opprette en norsk infrastruktur for tungregning som skal gå over 10 år. En slik etablering skal sikre tilgjengelighet og videreutvikling av datamaskinressurser med høy prestasjonsevne i Norge.

UNINETTs styre har i samråd med Forskningsrådet besluttet å etablere et eget datterselskap med ansvar for å administrere norsk tungregning. I oppstartsfasen skal prosjektet ledes av Bjørn Hafskjold som har fungert som prosjektleder for NOTUR fra 2000 og fram til i dag. Hafskjold er midlertidig ansatt i UNINETT fra 1.september 2004 og ut 2005, og skal fungere som daglig leder for selskapet.

Det nye selskapet, som ennå ikke har fått noe navn, vil være operativt senest 1. januar 2005. Når selskapet er operativt vil stillingen som daglig leder utlyses på vanlig måte, og Hafskjold vil gå tilbake til sin stilling ved NTNU.

Bjørn Hafskjold er professor i fysikalsk kjemi, Inst. for kjemi og har følgende bakgrunn;

- Dr. techn., NTH (1979)
- Siviling., NTH (1971).
- Professor, NTH/NTNU (1988-)
- Professor II, NTH (1986-88).
- Forsker, forskningssjef og avdelingsleder, SINTEF/IKU (1981-88)
- Stipendiat, NTH (1978-81)
- Amanuensis, UiB (1974-76)
- Stipendiat, NTH (1971-72 og 1973-74)

Han har hatt forskningsopphold i:

- Tsukuba, Japan (1994-95 og 2001-02)
- Stony Brook, New York (1976-78), Orsay, Frankrike (1972-73)

Petter Kongshaug
petter.kongshaug@uninett.no

uninytt@uninett.no

2005-06-24

Hva er vitsen med mosjon?

De fleste bedrifter opplever i dag et stadig krav til omstilling og utvikling. Arbeidstakerne føler at arbeidsdagen styres av tidsfrister og rutiner. I en slik hverdag er det viktig å inkludere mosjon blant tiltakene i arbeidet med helse og trivsel.

Organisasjoner som engasjerer seg i HMS-arbeid fremhever fysisk aktivitet som spesielt viktig. Det finnes uendelig mange varianter av aktiviteter, fra pausegymnastikk og øvelser man kan gjøre ved dataskjermen til bedriftsidrett som drives på toppidrettsnivå.

Uformell leik med helsebringende og sosial gevinst

- vi spiser mindre enn før, mens kroppsvekten øker
- vi er mindre fysisk aktive enn tidligere
- fysisk inaktivitet er i dag kanskje vår største helseisiko
- fornuftig drevet mosjon reduserer risikoen for en rekke sykdommer, deriblant en del kreftformer og hjerte-/karsykdommer
- mosjonsaktiviteter gir de ansatte en uformell møteplass – der alle er likestilt – uavhengig av kjønn og stilling
- mosjonsaktiviteter er samlende og er et positivt bidrag til arbeidsmiljøet
- tilrettelagte mosjonsaktiviteter kan også i en del tilfeller bidra til en reduksjon av bedriftens sykefravær
- en bedrift som setter fokus på psykososialt arbeidsmiljø og tar HMS-arbeidet på alvor, vil være et attraktivt arbeidssted

I UNINETT har vi siden i vinter hatt aktiviteten «Trim og trivsel». Vi møtes en time i uka til leik og aktiviteter etter deltakernes ønske. Vi har som mål at flest mulig skal delta i denne trimtimen en eller flere ganger. Samtidig håper vi selvfølgelig også at det skal være en inspirasjon til aktiviteter på egen hånd.

Etter første halvår foretok vi en evaluering av dette opplegget, og tilbakemeldingene var svært positive – ikke minst når det gjelder den sosiale gevinsten. Målet for en senere evaluering må være å kartlegge mer av deltakernes utbytte i forhold til arbeidshverdagen. Så får vi jobbe iherdig de kommende månedene for å få med så mange som mulig.

Det er viktig å jobbe langsiktig i HMSaktiviteter. Arbeidet må forankres i virksomhetens

styrende organer og ledelse for å sikre nødvendig kontinuitet. Positiv ledelse og aktive deltakere gir garanterte resultater!

God trim!

uninytt@uninett.no

Grete Duna
grete.duna@uninett.no

2005-06-24